

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

ESPECIAL banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) (2015)

Aquest mes de maig de 2015 començam a penjar a la nostra web un "especial dedicat al perforador de les alzines o banyarriquer (*Cerambyx cerdo*)".

Des de sempre, el servei de sanitat forestal ha tingut al banyarriquer (*Cerambyx cerdo*), com una de les seves plagues principals als alzinars de Mallorca. La primera icona de la pàgina web del servei, va ser el banyarriquer.

L'objectiu del servei és tenir cura dels boscos, i no pot faltar la cura de l'alzinar, que és una espècie molt estimada pels habitants, residents i turistes, però sobre la qual no s'actua.

Actualment l'alzinar està en un estat de degradació, de la qual la gent no és conscient.

Sobre la incongruència de la protecció del *Cerambyx*, el servei ha impulsat la seva desprotecció, per multitud de mitjans, aconseguint que ja en llibres tècnics de gestió del Ministeri, aparegui que és un problema a les Balears. I esperem que es pugui desprotegir en breu, però estigui o no protegit, fa tant de mal, que s'ha d'actuar en tenir cura de l'alzinar, i hi ha fórmules que es poden aplicar i que estan formulades per aquest servei.

La Llei d'espais naturals de 1991, va crear la figura d'Àrea Natural d'Especial a Interès (ANEI) de màxima protecció, declarant als ullastrars, savinars i ALZINARS com a tals. Posteriorment es van delimitar i es van publicar els alzinars.

Jo vaig tenir la sort de treballar durant més de 4 anys en la delimitació dels alzinars de Balears a escala 1: 5000 i poder conèixer en profunditat aquests llocs.

La Llei era urbanística i volia evitar que s'arrasessin els alzinars i es fes una urbanització, però a la gent li va arribar que els alzinars per protegir-los, són intocables, i això no és així.

Per la qual cosa ara **sembla que tallar una alzina és un pecat**. I és justament el contrari, és el que s'ha de fer per evitar la seva degradació.

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Per cuidar l'alzinar, protegir-lo, millorar-lo, conservar-lo, el que s'ha de fer és actuar en la seva millora, s'ha d'actuar, gestionar, tallar, sanejar, rejuvenir, evitar que les cabres se'l mengin, millorar-lo.

Des de sempre s'ha aprofitat l'alzinar per les seves llenyes, carbó, glans, etc., però es va abandonar d'una forma ràpida en els anys 60 del segle passat, quan va aparèixer el butà i l'electricitat i la rendibilitat de les muntanyes es va enfonsar, provocant el seu abandonament. Aquestes actuacions controlaven, en part, la proliferació del banyarriquer (*Cerambyx cerdo*).

L'alzinar està antropitzat i no es pot abandonar al seu destí, perquè sinó el futur serà la seva degradació.

El servei s'ha vist obligat a realitzar investigacions que han vingut perfeccionant els sistemes de control del *Cerambyx*, dissenyant les actuacions a realitzar.

El servei ha creat un sistema de valoració de danys en l'alzinar, (ja que no existia). Aquest sistema s'ha presentat a congressos tècnics, en els quals s'ha validat i per tant serà el sistema de valoració dels danys produïts per *Cerambyx* a les masses forestals d'alzinar.

Amb aquesta valoració, es realitzen uns mapes d'afectació que serveixen per poder conèixer en profunditat la situació actual de l'alzinar i poder actuar o prendre les decisions de gestió més adequades a cada nivell de dany, prioritzant les actuacions.

Com gairebé el 95% de la superfície d'alzinar és privada, és important fer un esforç de difusió i transferència del coneixement adquirit perquè els propietaris, puguin actuar de la forma més adequada.

Des del servei, seguirem aprofundint en la investigació, amb les nostres parcel·les instrumentalitzades, amb l'objectiu de millorar i proporcionar unes recomanacions perfeccionades i exactes per a la gestió dels alzinars.

Però avui en dia ja podem començar a transmetre part d'aquest coneixement, perquè es pugui començar a actuar, ja que gran part de propietaris exigeixen a

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

L'administració ajuda i col·laboració, ja que veuen com els seus alzinars estan molt afectats per aquest insecte i posteriors atacs de fongs i altres patologies.

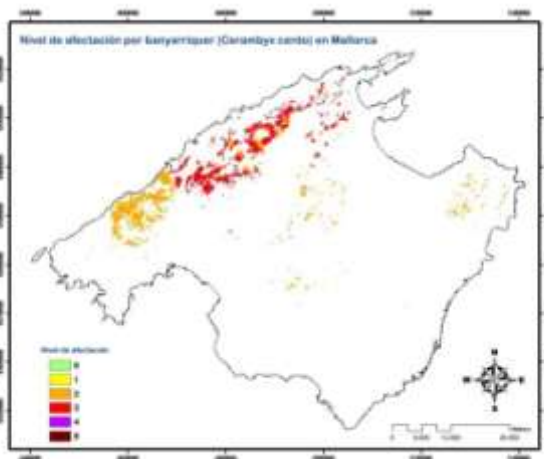
Afortunadament el problema només és de l'illa de Mallorca, i no és extensiu a Menorca, ni Eivissa i Formentera.

A Mallorca hi ha 21.000 ha d'alzinar, i es pot dir que està afectat en un major o menor grau per aquest insecte.

A Menorca hi ha 5.441 ha d'alzinar que no està afectat per aquest insecte, encara que si l'afecten altres plagues com la *Lymantria dispar* i moltes altres afeccions de fongs, motivades per la debilitat que li va produir aquesta plaga de *Lymantria dispar* (perquè no es va deixar actuar a temps) i que ara està afectant amb tanta virulència que està matant zones d'alzinars.

Sigui per insectes, fongs, etc., s'ha de tenir cura de l'alzinar i amb aquest especial *Cerambyx* volem involucrar els propietaris de la seva cura.

Des del servei es va co-tutorar un Projecte fi de carrera d'una enginyera tècnic forestal, l'objectiu era veure si el *Cerambyx sp.* estava present en les alzines de les Pitiüses (Eivissa i Formentera), Aquest treball va servir per localitzar i realitzar una fitxa individualitzada de les 180 alzines de les dues illes i va concloure que no hi havia *Cerambyx sp.*

Mapa d'afectació de banyarriquer a Mallorca, amb els seus corresponents nivells.

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient i Territori
Direcció General de Medi Natural,
Educació Ambiental i Canvi Climàtic

Però continuen arribant alzines de gran tamany per jardineria, que s'han de controlar per evitar l'entrada d'aquest insecte a les illes.

Durant els propers mesos anirem recopilant totes les actuacions que hem realitzat des de fa més de 20 anys, i especialment des de 2002 amb la publicació del quadern de natura numero 14 dedicat al *Cerambyx*.

S'aniran penjant i ordenant tots els articles publicats, etc. Tot i que actualment ja es pot trobar a la nostra web algunes de les informacions.

Entre les coses a penjar està previst posar:

- 20 fitxes visuals d'actuacions de control del *Cerambyx* sp, l'objectiu és poder transmetre i explicar que ha existit un estudi seriós i rigorós, amb un control tècnic molt professional i aprofitar per ensenyar d'una forma molt visual totes aquestes actuacions perquè els particulars puguin conèixer molt més a aquesta plaga i poder fer actuacions de control contra el *Cerambyx* sp.
- Fitxa descriptiva de l'insecte.
- Fotos comparatives entre mascles i femelles.
- Fitxa de seguiment de captures en camp per a estudi científic.
- Informació de com sol·licitar el permís de captura científic.
- Publicacions realitzades.
- Una enquesta perquè els particulars propietaris de boscos d'alzinars, ens informin de com aquesta la seva finca.
- Entrevistes realitzades a la televisió i / o ràdio.
- Recomanacions de gestió en alzinars: informació a propietaris de com han d'actuar en les seves finques.
- Mapes d'afectació de les finques públiques.
- Etc.

Gràcies a tots i a totes